

A termőföld reneszánsza

Kételkedés helyett bizonyosság

Erős aggodalom szülte a termőföldek védelmét szolgáló intézkedések sorozatát. Tartani lehetett tőle, hogy nemzeti vagyonunk jelentősen csökken, ha nagyobb területek esnek ki a termelésből akár azért, mert indokolatlanul bőkezűek vagyunk egy-egy gyár telepítésénél a bekerítésben, akár azért, mert parlagon hagyjuk azt, ami búzát, kukoricát, gyümölcsöt vagy zöldséget teremthetne. Úgy tűnik, fordul a kocka.

Mórahalmon, a Homok-kultúra Szakszövetkezetben néhány évvel ezelőtt még 860 hold föld maradt parlagon. Akkor azt mondta az elnök, lényeges javulás nem várható, inkább rosszabbra kell elkészülnünk, mert az öregek egyre inkább a községre hagyják az általuk művelt parcellákat, a közös vizont nem nagyon tud mit kezdeni velük, mert nagyüzemi művelésre méreteik miatt is alkalmatlanok. Föltettük a kérdést, miért nem vállalják a fiatalok? A felelet a szokásos volt: a mai fiataloknak ha a hátukhoz vágnak a földet, akkor is elugranának előle. Es most? Nincsen parlagföld a szakszövetkezetben, a műúthoz közel eső kisebb-nagyobb területekért pedig valósággal sorban állnak az emberek.

Egyéb beszédes bizonyítékaik is vannak annak, hogy nőttön nő az érdeklődés a föld iránt. A szakszövetkezetnek az a földadata, hogy a lehető legtöbbet és legjobbat termelje a közös táblákon, de hasonló igyekezettel segítse a tagok gazdaságait is. A segítségnek adminisztrálható módzatai vannak, ki lehet olvasni a kimutatásokból, hányan kérnek jobban termő vetőmagot, hányan jönnek jobban ható vegyszerért, és hozzávaló tanácsért, hányan dolgoztatnak a szövetkezet gépeivel, és mennyi tejet, hízót vagy bikát, zöldséget, paradicsomot, paprikát és gyümölcsöt adnak át további értékesítésre ugyancsak a szövetkezetnek. Mindezeket összevetve az derül ki, hogy sokszorosára nőtt az irodában dolgozók munkája is.

Elkezdtek számolgatni néhány irodistával, hányan

fordulnak meg naponta a szakszövetkezet központjában. Bár egyre inkább tapasztalható, hogy még a pénzért is csak akkor jönnek be az emberek, ha több tetelt összevártak, a napi forgalom 150-160 körül van. Van közöttük természetesen olyan is, aki csak aláírást kér, de a legtöbb azonnali intézkedést kíván. Aki például vegyszerrel, annak nem lehet mondani, előjegyeztük, de az akták hivatalos intézési ideje egy hónap, nézzen be majd akkor. Aki egy hónapot vár a permetezéssel, annak már permetezni is fölösleges. Aki nek otthon is dolga van, nem szívesen sétál még a jó tanácsért se, azonnal meg akarja tudni, mit kell tennie, ha valami nem sikerült. Nem a föld birtoklása vágya nőtt tehát meg, az emberek termelni akarnak rajta, jól és sokat, és ha lehet, olcsóbban.

Másfajta jelek is vannak, amelyekből nagyjából ugyanaz olvasható ki. Dobó Szilveszter, a szakszövetkezet elnöke mondja, ő is tagja volt annak a bizottságnak, amely a közgyűléseket megelőző, úgynevezett kisgyűlések tervét kidolgozta, de a kételkedők közé tartozott. Szentül hitte, az emberek gondolatait azért könyvebb kitalálni, mint meghallgatni, mert nem nagyon mondják el. Megfigyelik a beszámolókat, szavaznak is, amikor kell, de kötik magukat az ántivilág bölcsességéhez: hallgatni arany. Aki pedig elnöki székében elkezd kételkedni azon, érdemes-e kisgyűléseket tartani, alkalma is van rá, hogy megbizonyítsa, nem érdemes. Dobó Szilveszter mégis beismeri, ő tévedett. Beszélgetésünk napjaink tizenkét kis körzetben gyűlték össze az emberek fölfogást is formáló tanakodásra, és százharman szóltak hozzá. Mi köze van mindennek a termőföld reneszánszához? A föltszó-lások sorra azt igazolták, hogy termelni akarnak az emberek a közönsben is, és az otthoni gazdaságban is.

Hátha lehetne levonni általános érvényű tapasztalatokat is a mórahalmi példából, elkezdtek kérdegetni, hogyan lehet szóra bírni azokat, akik eddig nem

szóltak. Figyeljenek jól olvasóink, nem mi mondjuk, hanem az az elnök, aki a kételkedők közé tartozott.

— Mi tehát a titka?

— Igen egyszerű: úgy kell szólni az emberekhez, hogy érezzék, valóban beszélni akarunk velük. Nem az a lényeg, hogy elmondjuk a magunkét, mert azt eddig is megtettük, hanem az, hogy alkalmat és légkört adjunk a tagoknak is.

— Hány oldalas a beszámoló?

— Nem papírosból beszélünk. Egy lap az eredményekről, egy lap a tervről, hogy kéznél legyen, és fontos dolgokban ne tévedhessünk, de írásból beszélgetni nem lehet.

— A hozzászólók?

— Bátorak, és értelmesek.

— Csakhogy így a kényes kérdések is előjönnek.

— Abban, hogy bátrak és értelmesek, az is benne foglaltatik, hogy bátran és hozzáértéssel bírálnak is. Föl is készülnek a bírálatra, úgy, hogy közhegyekkel, leintéssel ne lehessen átelpni rajtuk.

— Statisztikának is szép a százharom hozzászóló.

— Megint messze lőnénk a céltól, ha azt kezdenénk számlálni, hol szólnak legtöbben. Az a lényeg, hogy mit mond, aki föltszó! Itt megmondja, ami bántja, akkor könnyű segíteni rajta.

— Mégis: kínos lehet, ha egészen mást mond valaki, mint amit az elnök mondott az előbb.

— Van annál kínosabb is: ha nem mondja ki, csak gondolja. Nem elég gondolni, hogy jó lenne teiport beszerezni a borjúneveléshez, hogy ki kellene selejtezni a kombájnt, mert ráfizetes, ha tovább is aratunk vele, hogy meg kellene javítani az utakat és el kellene vezetni a vizeket, ki is kell mondani.

— Persze, az is kevés, ha kimondják.

— Erre megy ki a játék: meg is kell csinálni. Nem szerelemből, hasznáért művelik a földet, és ezért jöttek létre a szövetkezetek is. Ha többen érdeklődnek a föld után, jobban is egyet kell értenünk.

A titkok titkának, most úgy látszik, egészen egyszerű a nyitja.

Horváth Dezső

Kondor Szegezen

Ötven évvel ezelőtt, 1931. február 17-én született Kondor Béla (1931-1972) festő- és grafikusművész, a modern magyar rajzművészet iskolateremtő mestere. Összetett, látomásos és intellektuális fogalmazású képeivel, illusztrációival egyéni hangot ütött meg a kivételes tehetségét díjakkal méltányoló hazai és nemzetközi tárlatokon. Kondor különös világú alkotásaiban két alkalommal volt mődunk a szegezi képtárban gyönyörködni. Először 1964 tavaszán, amikor a feltűnő érdeklődéstől kísért — Pilinszky János költő által megnyitott — vernisszáson maga a művész is megjelent. Az ezt követő sikeres tárlat után pedig jó tíz év múlva, 1975 őszén, amely azonban már a közben elhunyt — negyvenöt alig átlépő — Kondor Béla emlékkiállításává vált.

Ha felidézzük Kondor Szegezen bemutatott 1964-es első gyűjteményes kiállítását, azt mondhatjuk, hogy a szokásosnál nagyobb figyelmet az akkor szerepelt alkotások izgalmas újszerűsége, különösen ható arculata idézte elő. A hagyományos ábrázolású festményekről és rajzokról elűt képek előtt bár sokan értetlenül álltak, de úgy a furcsalkodók, mint a művelők véleménye abban megegyezett, hogy olyan feszültségteremtő tárlatot szemlélnek, melynek egyénileg tetsző vagy nem tetsző anyagát lehetetlen közbönségek venni. Ha választ próbálunk keresni arra, hogy mi a mozgatóereje Kondor műveinek, úgy véljük nem más, mint az a nála megnyilvánult kifejezésbeli bátorság, melyet volt kortársai alkotásaiban alig, vagy egyáltalán nem találunk meg. Kondor félrelökve minden konvenciót, s álszemérmeyt, nyíltan mert beszélni olyan dolgokról, melyekkel

másoknak csak gondolatban van mersük foglalkozni. Mintha Osborne Jimmy Porter-e lett volna ő, aki „dühöngő fiatal”-ként haakózott a szellemzsibbasztó tunyaságot mákonyként szét-hintő áporodottság tanona ellen. Harmódzserei közé tartozott a kispolgári pedantériának fityegő hányó szélsőségség és az álszenteskedő, hazug moralitást pórére vetkőztető szatíra.

Kondor Béla 1975 októberében nyílt szegezi emlékkiállításán tartott megnyitóbeszédeben Németh Lajos művészettörténész többek között hangsúlyozta, hogy „...korunk Kondor művészetének alakulása ellen dolgozott, hiszen a XX. század képzőművészetét mindinkább a tiszta plasztikai jelenlét, a környezet-átalakító funkció (dekoráció), vagy pedig a privát lét egyéni mitológiájának felállításá foglalkoztatta, és az alkotás mindinkább kimerült a gesztusokban. Kondor pedig már induláskor is mást akart: ...Olyasféle elbeszélő-művészetre törekedtem, mint Giotto, vagy Rembrandt, erőmet azonban meghaladja, csak mint távoli cél világíthat előttem — írta még főiskolás korában. Ezért is választotta a grafikát, mert e műfajban több lehetőség volt a történetek elmondására, a gondolatfilozofikus művészet megvalósítására. Ezért dolgozta ki saját világos szimbólum szövevényét: felhasználva, de sajátosan átírva a középkor keresztény mitológiáját és az általános emberi ősi szimbólumkörét — hogy megfogalmazhasson dolgokat, ítéleteket, hogy művei, ha vizionáriusak is, de olvashatók, legyenek, kiemertethetetlen asszociációs sorokat indítanak el a nézőben.”

A társadalmat fenyegető háború történelmi kérdéseit Kondor Béla épp oly hévvel vetette fel alkotásaiban, mint amilyen kedvvel fordult a gyermekek és apostolok rőzsaszínfelleges, kísérteties misztikus, mesés, biblikus jeleneteihez. E változatos témák karakterének megfelelően hol Swift felülről szemlélő, s gúnyosan maró írónijával pellengérezte ki az egymás ellen ostobán hadakozó embereket; hol pedig Gulácsy, a látnoki festő érzelmes nosztalgiaja kapott nála hangot, mellyel a soha meg nem valósuló, éterikus létező ígérő képzeletbeli Nakonxipán után sóhajtott. Alom és valóság, dráma és líra keveredett Kondor felejthetetlen élményt nyújtó szegezi tárlatain. Hol középkori ikonokra emlékeztető, naiv egyszerűségű, tényériyi képecskéket látunk, mint a szomorkás tekintetű, kedves Darázs királyt, hol meg a képtár egész falát beborított, decens modernségű nagy pannókat, mint az angyal által megjelenített Géprepülés szimbólumát. Az olykor bizarr hatású képei láttán, olyan érzésünk támadt, mintha nem is a Horváth Mihály utcai Képtárban, hanem a költészet világában lennénk, ahol a historizmus és mai-ság, az ódon régesség és a feltárlatlan új montázszerűen keveredtek. Művei tömény allegorizmusokkal a képzetársítások sorát indították el bennünk, és ezzel kissé a szegezi tárlatlátogatók is részeseivé válhattak Kondor Béla nagy tehetségű alkotótevékenységének. Gazdag örökségéből származó grafikai lapjai közül az Egháború című művei is a Móra Ferenc Múzeum rajzgyűjteményét teszik értékesebbé.

Szelesi Zoltán

Walsh William és Varga Ildikó Erzsébet, Dorogi István és Murányi Aranka, Szarvas László és Botka Zsuzsanna, Hései András és Muszka Zsuzsanna Mária, Tóth Tibor József és Papp Erzsébet, Solti Mihály és Ferge Katalin, Tombácz Péter és Baráth Tünde, Farkas László és Losonczy Eva, Hegedűs János és Bosch Mária házasságot kötöttek.

HÁZASSÁG SZÜLETÉS

Suki Józsefnek és Bánfi Irén Katalinnak József, Fanti Lajosnak és Mondovits Agnes Mária-nak Attila, Roszkos Zoltán Lászlónak és Absolon Evának Kornélia, Savanya Jánosnak és Horváth Erzsébetnek Agnes, Úveges Lajos Andrásnak és Hódi Zsuzsannának Zsuzsanna, Krix Jánosnak és Halla Magdolnának György, Soós István-nak és Bekési Anna Mária-nak Csaba, Láng András Zoltán-nak és Kovács Terézának Zsolt, Bubán Gábor Antalnak és Király Iónának Gabriella, Kovács Antalnak és Ludman Evának Ildikó, Veszeli Imre Pálnak és Bánvölgyi Zsuzsannának Gabriella, Sárosi Vilmosnak és Rőzsa Erzsébet Ibolyának Anita Szilvia, Mityók Antal Istvánnak és Ottlik Margitnak Andrea, Rádai Sándor Kálmán-nak és Elek Iónának Barbara Rita, Szemán Béla Ignác-nak és Sebestyén Erzsébetnek Leander Béla, Gáspár Mihály-nak és Hatvani Iónának Iлона, Nagy Sándornak és Udvari Rozália Annának Beáta, Kasza Gyula Adámnak és Enyedi Klára Erzsébetnek Adám, Kapás Béla Lászlónak és Tarr Katalinnak László, Hegedűs-Bite Istvánnak és Horváth Mária-nak István, Főrizs Sándornak és Gál Zsuzsannának Zsuzsanna, Plesz Józsefnek és Horváth Julián-nak Zoltán, Schinagel András-nak és Finta Idának András Gábor, Faragó Zoltán László-nak és Szepesi Zsuzsannának Balázs, Rékasi László Béla-nak és Lantos Anna Mária-nak László Gábor, Koczka Gyulá-nak és Farkas Mária-nak Mónika, Molnár György-nak és Dá-

Családi események

vid Iónának Péter, Deák Lászlónak és Witt Brigittának Tamás, Tary Lászlónak és Temesvári Evának Andrea, Kövágó Pálnak és Francia Evának Éva, Szilama Ferencnek és Masha Iónának Attila, Mihály Zoltán-nak és Szabó Margit Magdolnának Zoltán, Bódog Tibor-nak és Varga Erikának Attila, Lakatos Sándornak és Sötét Erzsébetnek Róbert, Papp József Istvánnak és Olasz Julián-nak Attila, Németh Istvánnak és Bondor Iónának Annamária, Gergely Jánosnak és Fodor Anna Rozáliának Tímea, Kövágó Lászlónak és Sisák Veronika Margitnak Vera Edina, Kovács Zoltán-nak és Siket Edit Katalinnak Nóra Melinda, Rábik László Jánosnak és Németh Julián-nak Csilla, Papp Istvánnak és Ördögh Irénnek Gabriella Tünde, Lukács Józsefnek és Solya Jolán-nak Anita, Kovács Imrénének és Pilián Mária-nak Imre, Lajta József Mártonnak és Tanács Etelkának Fruzsina, Mucsi Istvánnak és Metenka Ióna Mária-nak Attila, dr. Téren Józsefnek és Tar Evának Zoltán József, Gyuris Sándornak és Sebők Erzsébetnek Réka, Szabó Béla Lászlónak és Hegedűs Terézának Ildikó, Solti Istvánnak és Jáger Sarolának István, Fábán Gyulán-nak és Domokos Erzsébetnek Levente, Gyuris Ferencnek és Kómár Mária-nak Péter, Bitó Antalnak és Dávid Klárának Andrea, Miskolci Tibornak és Hahuha Jolán Arankának Tibor, Rőzsa Sándor Pálnak és Szekeres Iónának Zoltán, Bucsaný József Péternek és Szabó Katalinnak Attila, Bucsaný József Péternek és Szabó Kata-

linnak József, Kancsár György-nak és Fekete Mária-nak Mariann nevű gyermekük született.

HALÁLOZÁS

Biacsi Mária, Hegyközi Iona, Hegyes Dezső János, Nagy Pálné László Terézia, Faragó István, Nagy János, Strzempék Jánosné Kárpinecz Erzsébet, Kirsch Józsefné Aradi Matild, Rádai Sándor Kálmán-né Elek Iлона, Terhes Mihály, Kerekes Ferencné Kovács Julianna, Kádár Imréné Kapás Rozália, Lakatos Ferenc János, Tóth György-né Török Iona, Varga Sándorné Kiss Iona, Balatoni Józsefné Kispál Etelka, Szuki József, Miklós Antalné Terhes Erzsébet, Beznoczki Péter Pál, Gyovai Istvánné Engel Borbála, Solti Istvánné Tamás Mária, Nagy Károlyné Vóné Erzsébet Veronika, Acs Jánosné Terhes Etelka, Csillag Imréné Abraham Margit, Kinka Antalné Korom Veronika, Fülöp Istvánné Auer Katalin, Módos Istvánné Németh Mária, Bada-rik Istvánné Bosnyákovits Gizella, Lovási Gézáné Bakó Valéria, Batki Mihály-né Schöger Mária, Kucsora István, Lakatos Mária, Lukács Mihály-né Kovács Margit, Boros-Gyevi Jánosné Dóczy Mária, dr. Szurgent Sándor, Cselédes-Horváth János, Tápai Józsefné Onozó Julianna, Kiss Józsefné Pölös Piroska, Adám Károlyné Gyuris Krisztina, Miskur István, Dávid László, Szarka-Kovács Benjáminné Godó Mária, Molnár János, dr. Sonkodi Sándor József, Szabadi Jánosné Rőzsa Piroksa, Bánfalvai Vekes Terézia, Erményi György-né Vekes Terézia, Becest Katalin Mária, Kádár Béla-né Teuer Mária, Szalma Istvánné Vecsernyés Mária, Sertes Miklós, Madarász Kálmán-né Elek Róza Margit, Kovács Mihály, Bagó Istvánné Pillinger Eteleka Katalin, Szabó Ferencné Vajnai Róza, Kónya Ilés, Tóth Jánosné Pigniczki Mária, Bérczi Kálmán-né Csik Margit, Donkó Lajos, Böröcz Antalné Lalla Rozália, Bapko István meghalt.

TVK festékek beltéri felhasználásra

TISZALUX

Magasfényű zománc

lakossági célokra kidolgozott, javító-, felújító festéseknél, fémre, fára alkalmazható dekoratív zománcfesték

- ecsetelhető szórható
- alapszínekben kapható
- 1 és 4 literes kiszerezésekben kerül forgalomba

Tiszai Vegyi Kombinát
LENINVAROS

Beszerezhető a szaküzletekben.
Szaktanácsadás.
TVK Kereskedelmi Iroda
1052 Budapest, Pilvax köz 2-4. tel.: 174-444